קבלן א הוה הניחא למאן דאמר קבלן אע"ג דלית ליה נכסים ללוה משתעבד אלא למ"ד אית ליה משתעבד לית ליה לא משתעבד מאי איכא למימר איבעית אימא רב הונא הוה ליה ואישתדוף ואיבעית אימא ב אבא לגביה בריה שעבדה משעבד נפשיה א] דאיתמר *ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד קבלן דבעל חוב דברי הכל משתעבד ערב דבעל חוב וקבלן דכתובה פליגי איכא למאן דאמר אית ליה נכסי ללוה משתעבד לית ליה לא משתעבד ואיכא למאן דאמר אע"ג דלית ליה משתעבד והלכתא בכולהו ג אע"ג דלית ליה ב] נמי משתעבד לבר מערב דכתובה דאע"ג ד דאית ליה לא משתעבד מ"ט מצוה קעביד ולא מידי ג] *חסריה ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה וקא גרשה לדביתהו שלחה רב יוסף בריה דרבא לקמיה דרב פפא ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו אמר ליה *תנא כי רוכלא ניחשיב וניזיל נהרדעי אמרי דתנן תנן דלא תנן לא תנן אמר רב משרשיא מאי ד] טעמא דנהרדעי בשלמא הקדש משום ריוח דהקדש ערב נמי מצוה הוא דעבד ולאו מידי ה] חסריה אלא לוקח ה מכדי מידע ידע דכל חד וחד איכא עליה כתובה אמאי ניזיל וניזבון אידו הוא דאפסיד אנפשיה :

מתני' ו המקדיש נכסיו והיתה עליו כתובת אשה ובעל חוב אין האשה יכולה לגבות כתובתה מן ההקדש ולא ב"ח את חובו אלא הפודה ז פודה ע"מ ליתן לאשה ו] בכתובתה ולבעל חוב את ז] חובו ח הקדיש ח] תשעים מנה והיה חובו מאה מנה *מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו על מנת ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב את חובו : **גמ'** למה לי למימר הפודה פודה *משום דר' אבהו דא"ר אבהו *שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון ט] מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל דתניא *רשב"ג אומר אם היה חובו כנגד הקדשו פודה י] ואם לאו אינו פודה ורבנן עד כמה אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת יא]עד פלגא:

מתני' ט אע"פ שאמרו *חייבי ערכין ממשכנין יב] אותו נותנין לו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש *מטה מוצעת וסנדליו ותפליו לו אבל לא לאשתו ולבניו אם היה י אומן נותן לו שני כלי אומנות מכל מין ומין חרש נותנין לו שני יג] *מעצדין ושני מגירות *רבי יד]אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו חמר נותן לו חמורו היה לו מין אחד מרובה ומין אחד מועט אין טו] אומר למכור את המרובה וליקח מן המועט אלא נותנין לו שני מינין מן המרובה וכל שיש לו מן המועט *)המקדיש נכסיו מעלין לו תפיליו: **גמ'** מאי טעמא דאמר קרא

אם

*)ב"ק קב: ב"ב קנא.

קבלן הוה · שהתפיסה רב הונא מטלטלי לכתובתה והיא השלימתו לאביו והיינו קבלן שנושא ונותן ביד : **אי לית ליה** · נכסי ללוה בשעת הלואה לא משתעבד ערב באמירתו דכיון דאין לו ממה ליפרע מן הלוה לא גמר ומשעבד נפשיה : **דאיתמר** · לעיל קאי דאמרן הניחא למ"ד קבלן וכו': **ערב דכתובה דברי הכל לא משתעבד** · דמצוה קא עביד לזווגם ולא מידי מחסר לה דהא לא טז] יהיבא זוזי : ולא מידי חסרה גרסינן: **ערב תנן** · דחיישינן שמא יעשו קנוניא עליו וידור הנאה : **לוקח מהו** · מי חיישינן לקנוניא שלאחר שתטרוף זו קרקע מן הלוקח יחזירנה וידור הנאה : **כרוכלא ליחשוב וליזיל** · כסוחר זה שמונה מעותיו כלומר תנא הכי והוא הדין ללוקח : **ניזיל וניזבין** · בתמיה וכי היה לו לקנות : **מתני' והיתה עליו כתובת אשה** (א) · שקדמו גירושין להקדש דליכא קינוניא : **אלא הפודה פודה** · בעלים פודין אותן מן ההקדש בזול בדינר או בדבר מועט על מנת לשלם דודאי לא חייל עלייהו הקדש שהרי אינו שלו והאי דבר מועט משום גזירה הוא כדמפרש בגמרא : **מוסיף עוד דינר** · בעל חוב יוסיף עוד להלוותו דינר לזה ופודה את הנכסים האלו : **גמ' למה לי למימר הפודה פודה** · תקנת אשה ובעל חוב בלא פדיון דהא לא חל הקדש עלייהו יז] ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו : **דרבי אבהו** · בפ' בתרא (לקמן לג·) : יח] **אם חובו כנגד הקדישו פודה** · בדבר מועט כדאמרן(ב) יט] השתא איכא למימר כי אוזפיה מעיקרא אדעתא למיגביה מהנך נכסי אוזפיה·ואי לאו דחובו יותר מהקדישו לאו אדעתא דהכי אוזפיה אלא המוני כ] המהימניה הלכך לא גבי מהקדש ל"א ואם לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח והראשון שמעתי והוא עיקר : **ורבנן עד כמה** · סבירא להו דאדעתא דהכי נכסי אוזפיה : **עד פלגא** · כא] אבל בציר מפלגא לא : **מתני' ממשכנין אותו** · גזבר נכנס לבתיהן ונוטל בעל כרחן : **מזון וכסות ומטה** כב] **ותפילין** · אכולהו משיירינן לו מעות לקנותן אם אין לו : **מכל מין ומין** · שיש (לו) אומנות שצריכה ד' וחמש כלים : **מעצדין** · דלדור"ש מגירה שייג"א סכין מלא פגימות וחותך מהר כעין שיש לעושי מסריקות: **צמדו** · צמד בקר כג] הן כלי אומנתו: **מין אחד מרובה ומין אחד מועט** · כגון ג' מעצדים ומגירה אחת נוטל שנים מן המרובה והשלישית לגזבר : **וכל שיש לו מן המועט** · כמה שיש לו ולא זבנינא ליה אחריתי דכי היכי דעד השתא הוה סגי ליה בהכי השתא נמי תיסגי ליה : **המקדיש נכסיו** · תפילין בכלל נכסיו : **מעלין לו** כד] **תפיליו** · ופודה אותן

גמ'

ערב תנן הקדש תנן לוקח מהו · תימה לרבי וכי לא ידע שבכל הש"ס דאשה גובה כתובתה מן הלקוחות כה] ונהרדעי דאמרי נמי לא גביא אמאי איכה גובה מן הלקוחות ושמא י"ל שמכר נכסיו וגירשה מיד לכך היה חושש משום קינוניא אבל אם היה המכר קודם הרבה מן הגירושין שגירשה לאחר זמן לא הייתו חוששין מן הקינוניא :

הפודה פודה · לפרש"י משמע דהיינו הא דמפרש אחר כך הקדיש תשעים והיה חובו מנה מוסיף עוד דינר ואין הלשון משמע כן לפיכך נראה לפרש דהכא מיירי שאין בחוב כנגד הנכסים אלא מיירי כגון הקדיש מאה והיה בחובו נ' מנה וה"פ הפודה כל הרוצה לפדות יפדה מן ההקדש ויתן כנגד המותר שהנכסים יתירים על החוב ויצאו כל הנכסים לחולין ע"י כך שהרי כנגד החוב לא חל ההקדש והיה נראה שפדה הכל ולא אמרי' שילא הקדש בלא פדיון והפודה יתן לאשה כתובתה או לבעל חוב :

מוסיף עוד דינר כו' · פירש"י בעל חוב יוסיף להלוותו דינר ופודה הנכסים האלו משמע לפירושו שהבעל חוב עצמו פודה ואין לשון המשנה משמע כן דקתני על מנת ליתן כו' לכן נראה לפרש שהלוה יוסיף להלוות עוד דינר ופודה הנכסים האלו כדי ליתן לאשה כתובתה ולבעל חוב חובו :

משום דר' אבהו · מכאן מביא רש"י *ראייה דהא דאמר רבא (כתובות דף נט:) הקדש מפקיע מידי שיעבוד דוקא הקדש דקדושת הגוף דאמיר אבל קדושת דמים לא דהא הכא דמן הדין אין הקדש חל על הנכסים כיון דמשועבדים הם ואין צריך פדיון אלא משום דר' אבהו שלא יאמרו כו' וספק ביד מורי אם הלוה אין לו כי אם מטלטלין דהיינו קדושת דמים והקדישן הלוה אם יחול הקדש אם לא דודאי אם מכרן המוכר מכר ולא יתפוס המלוה מיד הלוקח לפי שאין שיעבוד המלוה על המטלטלין אבל הקדש ספק הוא אם יחול עליהן ואין להוכיח מהא דפרש"י הא דאמר רבא (ב"ק דף לג:) עשה שורו אפותיקי והקדישו אין ב"ח גובה הימנו דדוקא קדושת הגוף הוא דמפקיע מידי שיעבוד אבל קדושת דמים לא משמע אפי' מטלטלין אין ההקדש חל עלייהו אם הוא קדושת דמים אין זו ראייה דאפשר להעמידה כגון שהקנה למלוה מטלטלי אגב מקרקעי דכה"ג חל שיעבוד המלוה על המטלטלין כדאיתא פ' חזקת הבתים (ב"ב מד:) ואפי' מן הלוקח יגבה כו] ונראה דמתני' מיירי בכל נכסי בין מקרקעי בין ממטלטלי וקאמר דלא יחול ההקדש ואין צריכין פדיון אלא משום דר' אבהו*) :

ואם לאו אינו פודה · פירש רש"י ואם לאו דחובו יותר מהקדישו לאו אדעתא דהכי אוזפיה ליה עליו הלכך לא גבי מהקדש ל"א ואם לאו אינו פודה אלא בלא פדיון יקח והראשון שמעתי והוא עיקר עכ"ל אבל בתוספתא דמכילתין משמע כלישנא בתרא דתני בהדיא ואם לאו אין הקדשו כלום : **עד** פלגא · יש ליישב כשתי לשונות דכיון שאינו שוה אלא בציר מפלגא ודאי לאו אדעתא דהכי אוזפיה וללישנא בתרא כיון דהחוב טפי מפלגא לא חל הקדש עליו ולא שייך שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון :

*)[ועי' היטב תוס' גיטין מ: ד"ה הקדש ותוס' ב"ב מד: ד"ה שורו]

אין

עין משפט
נר מצוה

רס"ק גרס ורב פפא דאמר

יח א ב מיי' פכ"ה מהלכות מלוה ולוה הלכה ו ועיין בהשגות וכמ"מ וכסי"ז מהלכות אישות הלכה ט טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ו ז :

יט ג מיי' פכ"ב מהלכות מלוה הל' ב טוש"ע ח"מ סי' קכט סעיף ב :

כ ד מיי' שם הלכה ו ופי"ז מהלכות אישות הלכה ט ועי' בהשגות וכמ"מ טוש"ע אה"ע סי' קב סעיף ו :

כא ה מיי' פי"ז מהלכות אישות הלכה י טור ש"ע שם סעיף ט :

כב ו מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה יד :

כג ז ח מיי' שם הלכה טז :

כד ט מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה טו [וברב אלפס ב"מ פרק ט דף קלו.]

כה י מיי' שם הל' יז :

[בפסחים לא. ובשאר דוכתי]

מסורת הש"ס

גיטין מט: ב"ב קעד:

[צ"ל חסרה]

[גיטין לג: וש"נ]

פסחים לא:

[ב"ק לג:]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והיתה וכו' אשה כגון שקדמו : (ב) ד"ה אם חובו וכו' דהשתא וכו' לאו אדעתא דהכי נכסי אוזפיה אלא המוני הימניה :

רבינו גרשום

כדאמר לקמן] : קבלן הוה · כגון שהתפיסה לה בעלה כתובה בשעת נשואיה והיא נתנה לחמיה והוא האמין לבנו ולכך היה משועבד א"נ שאמר לה חמיה תן לבעליך ואני קבלן : אע"ג דלית ליה נכסי ללוה · בשעת קבלנות משעבד עצמו במקומו הלכך יכולה לגבות כתובה מחמיה : מאי איכא למימר' דקא ס"ד דרב הונא לא הוו ליה נכסי בשעה [שנעשה] אביו קבלן ולא נשתעבדי· ואיבעית אימא אבא לגבי בריה משעביד נפשיה למיהוי קבלן ואע"ג דלית נכסי לבנו: [קבלן דב"ח' דאמר למלוה תן לו ואני קבלן : דברי הכל משתעבד · דנעשה כמו שקבל מיד המלוה הממון] : מצוה הוא דעבד · שנזקק להשיאן לזוגן ולא מידי חסרה [לאשה]שלא קבל מידה כלום אלא דבור בעלמא אמר לה : ההוא גברא דזבינהו לנכסיה' בלא דעת אשתו : [וקא גרשה לדביתהו · והיתה רוצה לגבות כתובה מן הלקוחות: ערב תנן המגרש תנן הקדש תנן' שצריך להדירה הנאה דחיישינן שמא עשו קנוניא:לוקח מהו' מי צריך מוכר המגרש להדירה הנאה דחיישינן שמא עשו קנוניא על הלקוחות : תנא כי רוכלא כו' כלומר ה"ה ללוקח : דלא תנן לא תנן · לוקח שלא שנינו שיהא צריך להדירה אין מדירה] : משום רווחא דהקדש' נזקקין להדירה: ערב נמי משום דמצוה עבד· שוונן משום הכי נזקקין להדירה שלא [יהא] אדם נמנע מלעשות מצוה: דכל חד וחד' שהוא נשוי מידע ידע דנכסיו משועבדין לכתובת אשתו אמאי זבין האי לוקח שלא מדעת אשתו הלכך אין נזקקין להדירה: אין האשה יכולה לגבות כתובתה מן ההקדש'להדיא דאין הקדש יוצא בלא פדיון והקדש נמי לא חייל עלייהו דאין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: אלא הפודה פודה כו'כלומר הרוצה לפדות אלו נכסים יכול לפדות בדבר מועט על מנת ליתן לאשה כתובתה כו' וכיצד פודה בדבר מועט הקדיש בצ'מנה והיה חובו ק' מנה מוסיףהב"ח עוד דינר ופודה את ההקדש באותו דינר ע"מ כו'אע"ג דאיכא למימר הואיל ולא הוי כנגד חובו לא ליפוק לחולין:ואם לא היה חובו כנגד הקדשו שחובו היה יותר אינו פודה הואיל דצריך להמתין שאילו מהיכן לגבות אותו מותר הכי נמי ימתין מכל החוב עד שיהא לו ללוה נכסים אחרים ואינו גובה כלום מן ההקדש: ורבנן · דמתני' : עד כמה · כלומר כמה יהא הקדש פחות מחובו שרשאי ב"ח להוסיף לו דינר וליטלו : עד פלגא · עד שיהא ההקדש אפילו כנגד מחצית חובו אבל אם הוא פחות מחצי חובו הואיל וצריך להמתין (מן) רוב חובו ימתין לכל החוב עד שיהא ללוה ויניח להקדש את שלו : [לו נותנין כסות ומזון אבל לא לאשתו ולא לבניו: מעצדין פרידרש: צמדו צמד של שורים : היה לו מין אחד מרובה · כגון שהיה לו הרבה מעצדין וממין אחד מועט כגון שאין לו אלא מגירה אחת אין אומרים ימכור מן המעצדין שיש לו הרבה ויקח לו מן המועט כדי שיהו לו שתי מגירות : וכל שיש לו מן המועט · כלומר אין מוסיפין לו מן המועט אלא יתנו לו אותו עצמו ולא יותר הואיל ולא היה קודם לכן אלא אחד : מעלין לו תפיליו · נופלין ממנו תפיליו שאף הן קרוי נכסים] :

עד

שיטה מקובצת

א] דאתמר ס"א אתמר : ב] ליה נכסי משתעבד תיבת נמי נמחק:ג]מידי חסרה אות י' נמחק : ד] מאי מעטיה אות א' נמחק : ה] מידי חסרה אות י' נמחק: ו] לאשה כתובתה אות ב' נמחק : ז] חובו · גליון נראה מדלא אמר מוסיף דינר אלא בסיפא משמע דרישא לא צריך ומיירי שהנכסים שהקדיש הם יתירים על הכתובה והחוב הלכך הפודה פודה כל הנכסים ע"מ ליתן לאשה כתובתה ולבע"ח את חובו ומותר הדמים יתן להקדש ואין צריך לחוסיף דינר כיון שיש בפדיון מעות להקדש לא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון והכל פדיון אחד וחלק הכתובה והחוב נפדה אגב חלק ההקדש אבל בסיפא דהקדיש תשעים מנה והחוב מאה מנה (צריך להוסיף דינר) ואין להקדש כלום ויאמרו הקדש יוצא בלא פדיון [צריך להוסיף דינר] · הרא"ש ז"ל: ח] הקדיש בתשעים מנה · עיין תשובת הרשב"א סי' תרי"ח : ט] הקדיש בתשעים מנה וכו' מתניתין : י] ואם לאו אינו פודה' פרש"י אינו גובה מן ההקדש דלאו אדעתא דהכי אוזפיה אלא המוניה הימניה ולא נראה לי דבכמה מקומות אשכחן דטורף מן הלקוחות אע"ג דאינו שוה כנגד חובו ולא אמרינן המוניה הימניה ועוד הוי ליה למימר ואינו גובה ופי' ל"א ואינו פודה אלא בלא פדיון יקח ואינו נראה לי עיקר ולי נראה עיקר וה"פ אם היה חובו כנגד הקדשו פודה פירוש מוסיף דינר ופודה לפי שדרך כל פודה הקדש מוסיף על כדי שויו ופודה שלא יבא ליהנות מן ההקדש כדאמרינן בפרק הזהב גבי מעשר שאי אפשר לו לאדם לצמצם מעותיו וכשחובו כנגד הקדשו הוא מוסיף על חובו מעט שלא לפדות בצמצום הואיל וירד הקדש זה לתורת פדיון צריך לכלול ולפדות את הכל אבל אם החוב מרובה מן הנכסים אינו פודה ולוקח בלא פדיון כיון שהחוב מרובה ולא ירדו הנכסים לתורת פדיון ולא שייך למימר שמא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון כיון שהחוב מרובה מן הנכסים וכולן משועבדים לחובו · הרא"ש ז"ל בתוספותיו : יא]עד פלגא· גליון שעד כאן רגילין בשומת קרקעות כדאמרינן בפרק אלמנה ניזונית גבי שום היתומים וגבי אונאת קרקעות שעד כאן קיים המקח לפר"ת הלכך יש לחוש שיהו סבורין שצריך פדיון שאין זה יותר משוה בשוה ויתמהו אם לא יפדהו כלל אף אם יודעים שאין המשועבד צריך פדיון יהיו סבורים שצריך לפדיון קצת שאי אפשר לצמצם מעותיו הרא"ש ז"ל בתוספותיו: יב] אותן נותנין :יג] שני מעצדין : יד] רבי אלעזר : טו] אין אומרים לו למכור מן המרובה וליקח לו מן המועט: טז] קא יהבא זוזי אות י' נמחק: יז] עלייהו דאין אדם אות ו' נמחק : יח] בתרא שאם : יט] דהשתא איכא למימר דכי אוזפיה: כ] הימונית הימניה אות מ' נמחק : כא] פלגא אפילו לא שוה אלא פלגא דיש לך אדם עשיר שקונה קרקע פי שנים בשוויה אבל : כב] מטה וסנדליו ותפילין : כג] בקר שלו הן : כד] לו תפילין בדמים ופודה : כה] נהרדעאי ורב פפא : כו] יגבה ואומר דמתני' :

ולא

ויקרא כז [א]ואם מך הוא מערכך החייהו מערכך : אבל לא לאשתו ובניו וכו': מ"ט הוא מערכך ולא א] אשתו ובניו מערכך: רבי ב] אליעזר אומר אם היה איכר נותן לו צמדו [וכו'] : [א]ורבנן הנהו לאו כלי אומנות נינהו אלא נכסים נינהו : היה לו מין אחד [וכו'] : פשיטא כי היכי דסגי ליה עד השתא השתא נמי סגי ליה מהו דתימא עד האידנא דהוה ליה לאושולי הוה מושלי ליה השתא דליכא דמשיל ליה לא קמ"ל: המקדיש את נכסיו מעלין לו ג] תפילין: ההוא גברא דזבנינהו לנכסיה אתא לקמיה דרב ייזמר אמר להו סליקו ליה ד] תפילין מאי קמ"ל מתני' היא המקדיש נכסיו מעלין לו תפיליו מהו דתימא התם הוא דסבר *מצוה קא עבידנא אבל לענין זבוני מצוה דגופיה לא זבין איניש קמ"ל: **מתני'** *אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך עצמו [ב]אין לו ה] בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקחן לשמן אע"פ שאמרו עבדים נמכרין בכסותן לשבח [ג]שאם תלקח לו כסות בשלשים דינר ו] משובח מנה [ד]וכן פרה אם ממתינין אותה לאיטלים ז] משובחת היא [ה]וכן מרגלית אם מעלין אותה לכרך ח] משובחת היא שם ט] אין להקדש אלא מקומו ושעתו : **גמ'** ת"ר [°]ונתן את הערכך ביום ההוא שלא ישהה *מרגלית לקלים קודש לה' א) סתם ההקדישות לבדק הבית :

כתובות נד. ב"ק קב:

הדרן עלך שום היתומים

אין [ו]מקדישין לפני היובל פחות משתי שנים ולא גואלין אחר היובל [ז]פחות משנה אחת י] אין [ח]מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים: **גמ'** ורמינהו מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה רב ושמואל דאמרי תרוייהו יא] אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים יב] וכיון דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים יג] ב) יהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים איתמר המקדיש שדהו בשנת היובל עצמה רב אמר קדושה ונותן חמשים ושמואל אמר [ט]אינה קדושה כל עיקר מתקיף לה רב יוסף בשלמא לענין מכירה דפליג שמואל עליה דרב איכא למימר קל וחומר ג) ומה מכורה כבר יוצאה עכשיו שאינה מכורה אינו דין שלא תימכר אלא הכא מי איכא למימר ק"ו והא תנן ד) הגיע [י]יובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה דברי רבי יהודה יד] שמואל כר"ש סבירא ליה דאמר ה) נכנסין ולא נותנין ורב

א) [ע' בברטנורה פי' הגון] ב) [לקמן כח.] ג) [לקמן כט: נדרים עו.] ד) לקמן כה: ה) [שם]

גמ' הוא . דרשינן החייהו דהכי משמע הוא יהיה קיים מערכך : **עד האידנא דהוה ליה** . מעצד יתירה לאשולי הוו מושלי ליה מגירות : **סליקו ליה** טו] **תפילין** . חללו לו תפילין מראשו עד שיפדם בדמים : **מצוה קא עבידנא** . דיהיבנא לבדק הבית הילכך אכל נכסיה הוה דעתיה : **מתני' אין לו לא בכסות אשתו** . שאינו שלו : **לשמן** . לשם אשתו ובניו : **סנדלים חדשים** . רבותא קמ"ל טז] [דאע"ג] דעדיין לא נעלום הרי הן בחזקתן משעת לקיחה : **אע"פ שאמרו עבדים נמכרים** יז] **[בכסותן] לשבח** . דכסות יפה שלהן משבחת ומעלה (א) דמיהן כגון גבי נכסי יתומים שאם תילקח לעבד כסות בשלשים דינר יח] הוא משביח מנה על דמים שהוא שוה עכשיו : (ב) **לאיטלים** . יום השוק : **לכרך** . שדרך סוחרים לבא שם (ג) : **אין לו להקדש אלא מקומו** . במרגלית : **ושעתו** . בעבד ופרה שהמעריך עצמו ומך הוא ונידון בהשג יד ולפי מה שיש לו נותן להקדש והיה לו עבד הנישום עכשיו עשרים זוז אין אומרים רואין כאילו לוקחין לו כסות בשלשים זוז והוא משביח מנה ונמכר במאה ועשרים זוז ונמצאו דמי העבד תשעים זוז וכן יתן זה להקדש אלא לפי שעתו שמין אותו וכן פרה וכן מרגלית בכפר אין שמין אותה אלא לפי מקומה : **גמ' שלא ישהה מרגלית לקלים** . לאדם קל ועני שהעריך עצמו ויש לו מרגלית לא ישהנה לו גיזבר לומר העלה אותה לכרך ולפי אותן הדמים תן אלא לפי מה ששוה כאן שמין וזה משהה אותה וימכרנה כמה שירצה ולפי דמים שמנאוה יתן שהרי בזמן שהעריכו כהן לא היה לו יותר :

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין . שדה אחוזה לפני היובל פחות משתי שנים דכתיב במקדיש שדה אחוזה על פי שנים הנותרות ואין שנים פחות משתים : **ולא גואלין אחר היובל פחות משנה** . מפרש לה בגמרא רב לטעמיה ושמואל לטעמיה : יט] **ואין מחשבין כו'** . מפרש בגמרא : **אבל הקדש מחשב חדשים** . כלומר ואם ריוח של הקדש הוא שנחשוב אותה יציאת חצי שנה שילהא כי הא דמפרש לקמן דאקדשה בפלגא דארבעים ותמני דאי חשבת להאי יציאה הוה ליה פחות משתי שנים לפני היובל ולא מיפרקא בגירוע אלא בחמשין ואי לא חשבת אותן חדשים שילהו ה"ל שתי שנים לפני היובל ואיכא פסידא דהקדש דלא שקיל אלא שני סלעים ושני פונדיונין הכא ואי מחשבין אותה ביציאה גמורה : **גמ' ורמינהו מקדישין בין לפני היובל** . דמשמע אפילו פחות מב' שנים : **רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין לגאול בגירוע פחות מב' שנים** . המקדיש שדה אחוזה בשנה ראשונה של יובל ובא לגואלה נותן בבית כור נ' סלעים כדכתיב זרע חומר שעורים ואם הקדישה עשר שנים או עשרים לאחר היובל מחשבין השנים הנותרות עד היובל הבא ונותן סלע ופונדיון לכל שנה כדכתיב (ויקרא כז) ואם אחר היובל יקדיש שדהו וחשב לו וגו' ונגרע מערכך והיינו גירוע שאינו נותן חמשים סלעים והמקדיש שתי שנים לפני היובל פודה אותה בשני סלעים ושני פונדיונין כדכתיב על פי השנים הנותרות וכן עולה החשבון של גאולת שדה אחוזה לכל שנה סלע ופונדיון שהרי אם הקדישה בשנה ראשונה שלאחר היובל היה פודה בחמשים שקל כדכתיב אם משנת היובל יקדיש שדהו וגו' משנת ולא שנת יובל בכלל אלמא בשנה שלאחר היובל קאי קרא וקאמר יתן חמשים לא לתשעה ומ' שנים הבאים עד יובל הבא תשע וארבעים סלעים נמצא סלע לכל שנה יותר על סלע לכל שנה חלקיהו לפונדיונין דבסלע יש מ"ח פונדיונין הרי לכל שנה סלע ופונדיון פחות פונדיון הילכך המקדיש שדהו לאחר היובל שתים או שלש שנים נותן לכל שנה עד היובל סלע ופונדיון ואף על פי שכשתחשוב סלע ופונדיון למ"ט שנים תמצא חמשים סלע ופונדיון כגון מ"ט סלעים ומ"ט פונדיונין והסלע אינו אלא מ"ח פונדיונין הא פרכינן ליה בבכורות בפרק יש בכור לנחלה (דף נ.) פונדיון זה מה טיבו קולבון לפרוטרוט וקאמרי רב ושמואל דהמקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אין כאן דין גירוע ואם בא לגאלה נותן נ' סלעים דגבי גירוע כתיב (ויקרא כז) על פי השנים הנותרות ונגרע ומיעוט שנים שתים ועצה טובה קמשמע לן מתני' שיהא אדם חס על נכסיו ולא כ] *) יפדה פחות משתי שנים שלא יפסיד מ"ח סלעים: **בשלמא** . לענין מוכר שדהו בשנת היובל עצמה פליג שמואל עליה דרב לקמן בפרק המוכר (דף כט:) משום דאיכא למימר ק"ו : **מי איכא למימר ק"ו** . הרי אותן הקדושות כבר אין יוצאין מיד הקדש ביובל בלא פדיון דהא תנן (לקמן דף כה:) הגיע יובל ולא נגאלה כהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש בדק הבית : **כר"ש ס"ל** . הילכך איכא למימר ק"ו קדושה כבר יוצאה עכשיו אינה קדושה אינו דין שלא תקדש :

*) נ"ל יקדים

ורב

אין להקדש אלא מקומו ושעתו . וא"ת אם כן למה צריך להמתין שום ההקדש ששים יום והרי בכל הני דהכא אין ממתינין אע"ג דהוי רווחא דהקדש ואין לומר דהכא מיירי בשהקדיש כל נכסיו ומשום הכי לא שייך הכרזה זה אינו דהא תניא בתוספתא דפרקין דאפילו לא הקדיש אלא מרגלית לבדה כך הדין דאין ממתינין וי"ל דהכא מיירי במטלטלין ואיתא (בהנושא) [בפ' אלמנה ניזונת] (כתובות דף ק:) דאין מכריזין על אלו שמא יגנבו אבל רישא דמתני' דמצריך הכרזה ששים יום מיירי בקרקעות :

הדרן עלך שום היתומים

אין מקדישין כו' : **רב** ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל . לפדות פחות משתי סלעים וב' פונדיון כא] (יפים) שהרי אם גאלו הוא או אחר באחד משני היובל כב] בין בכ' בין בל' או באחד מכל שני היובל הוא נגאל לפי השנים הנותרות עד יובל סלע ופונדיון לכל שנה ושנה כג]

מ"ס

רבינו גרשום

החייהו מערכך . כלומר תן לו חיותו מערכך : ורבנן . דלא איירו לא בצמד ולא בחמור קסברי הני נכסים נינהו ואין נותנין לו : עד האידנא . דהוו ליה הרבה מעצדין דהוה מצי לאושולי ולמי שהיה משאיל לו מעצד שואל ממנו מגירה כנגדו והיה לו מגירות כל צורפו השתא דאין לו אלא שני מעצדין דליכא לאושולי ליפפי ליה מין המועט או (לאוספי) [לאנוחי] ליה תלת מן המרובה קמ"ל דלא : אין לו . לגזבר ליטול : לא כסות אשתו ובניו . אע"ג דעדיין לא לבשו : אע"ג דאמרו עבדים בכסותן [נמכרין] לשבח. שמשביחן כסותן ונמכרין ביוקר : וכן פרה . נמכרת : לאטלים. לזמן השוק ביוקר : וכן מרגלית [אם מעלין אותה] לכרך משובחת . כל אלו אין מזיזין אותן ממקומן להוליכן למקום היוקר אלא כמו שהן שוין במקומו של מקדיש ושל מעריך ובאותה שעה (שמישכנהו) [שמקדישה] ובכך מחשבין אותן היינו אין לו אלא מקומו ושעתו: ביום ההוא שלא ישהה מרגלית לקלים. כלומר אם העריך את עצמו והוא אדם קל ועני ויש לו מרגלית ואינה שוה בידו ובמקומו אלא שקל מחשבין אותה בשקל ונידון בהשג יד ופטור ואין אומרים ישהנה עד שתמכר ביוקר ולא יהא נידון בהשג יד ת"ל ביום ההוא : סתם הקדש לבדק הבית . מקום שבא כולו לה' לבנין ואין ממנו הנאה לא לכהנים ולא למזבח :

סליק פירקא

אין מקדישין . [שדה בית זרע חומר שעורים] : פחות מב' שנים . לפני היובל כי אם הקדיש משלם חמשים שקלים [כדמפרש בגמרא] דעצה טובה קמ"ל שיהא אדם חס על נכסיו שהמקדיש שדהו שתי שנים לפני היובל ואח"כ גואלה (לפני היובל) לפי השנים שיש מן הגאולה ועד היובל ואותן שנים שהיא ברשו' הקדש יגרע להקדש לכל שנה סלע ופונדיון ויתן (הגואל של הקדש) [להקדש] (למוכר) סלע ופונדיון לכל שנה לכור ותהא שלו שכך עולה חשבון נ' שקלים מ"מ [שקלים]למ"ט שני היובל ושנת חמשים (עצמה) אינה נחשבת שהיא עולה לכאן ולכאן והשקל הנשאר מחלקו לפונדיונין ויש בשקל מ"ח פונדיון ומגרע לכל שנה סלע ופונדיון חוץ משנה [אחת] ואע"פ שנחסר לשנה אחת פונדיון כיון שאילו בא למצוא חשבון לחלקו בשוה לכל השנים היה מגיע פחות מפונדיון לשנה ולא רצה לחשוב אלא דבר שלם הילכך קאמר סלע ופונדיון וכל אותן שני היובל שהיתה שלו קודם שהקדישה אין נותן בשביל אותן שנים כלום אבל אם הקדישה בפחות מב' שנים קודם היובל ובא לגואלה אין נותן לאותן ב' שנים ב' סלעים וב' פונדיון ולא יותר אלא משלם חמשים שקל לחומר שעורים מ"מ משום דכתיב א) אם עוד רבות בשנים כלומר שעדיין כשהקדישה נשארו אפי' ב' שנים לפיהן ישיב גאולתו סלע ופונדיון בשנה לכור ואם פחות מב' שנים לפני היובל הקדיש שלא נשארו ב' שנים נותן נ' שקל כולן : [ולא גואלין אחר היובל . האי אחר היובל קא מתרץ גמרא דבכל שני יובל מיירי : פחות משנה שאם בא לגואלה בעשר שנים ומחצה לאחר היובל לא יאמר כיון שלא נגמרה השנה לא אתן בשבילה סלע ופונדיון . אלא מחשב אותה כשנה שלימה ונותן סלע ופונדיון עם השנים הנותרות היינו ולא גואלין פחות משנה] : קא ס"ד דאמורא דאין מקדישין כלל לפני היובל פחות מב' שנים כלומר דלא קדשה (ומקדשה) ורמינהי מקדישין לפני היובל וכו' [לאחר היובל אפי' בסמוך ליובל ממש:ובשנת היובל עצמה לא יקדיש מפרש לקמן מ"ט] רב ושמואל . בעו לתרוצי מתניתין מאי אין מקדישין לאו דאין מקדישין כלל קתני אלא אין מקדישין לדעת כן שיהא יכול לגאול בגירוע כדכתיב ב) ואם מעט נשאר בשנים עד שנת היובל וחשב לו כפי שניו ישיב גאולתו כלומר שיגרע הפדיון ולא יתן אלא סלע ופונדיון לשנה שהיתה של הקדש (פחות מב' שנים) לפני היובל הא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל אינו גואל [בגירוע] אלא בנ' שקל כולן ביחד וכיון שכן [דאין מקדישין ליגאל בגירוע פחות מב' שנים] מתניתין עצה טובה קמ"ל שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש בזמן שאינו יכול לפדות בגירוע ולהכי קאמר אין מקדישין כו' כדי שלא יפסיד ולא דלא חיילא עליה קדושה : רב אמר קדושה . ואם בא לפדותה נותן נ' שקל כולן : [בשלמא לענין מכירה . מוכר שדהו בשנת היובל פליג שמואל עליה דרב לקמן דאיכא למימר ק"ו מה מכורה קודם היובל יוצאה עכשיו וחוזרת לבעלים אינה מכורה עכשיו בשנת היובל (דחוזרת לבעלים) אינו דין שלא תמכר כלל בשנת היובל אבל הכא מי איכא למימר ק"ו ומה קדושה כבר יוצאה לבעלים ביובל אינה קדושה עכשיו בשנת היובל (כשחוזרת לבעלים) אינו דין שלא תחול קדושה עליה כלל] : והא תנן . דאינה חוזרת לבעלים : אלא הגיע יובל ולא נגאלה הכהנים נכנסין לתוכה ונותנין דמיה להקדש דברי ר' יהודה אלמא דשל הקדש הויא הכי נמי תקדש בשעת היובל : לא שמואל כר' שמעון סבירא ליה דאמר נכנסין לתוכה ולא נותנין דמיה להקדש אלא שלהן תהא וכו'

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"ח :

כז ב מיי' פ"ג מהל' ערכין הל"ד :

כח ג ד ה מיי' שם הלכה יט :

א ו מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ט :

ב ז מיי' שם הל"ב :

ג ח מיי' שם הל"ח וע' בהשגות ובכ"מ ובל"מ :

ד ט מיי' שם הל"י :

ה י מיי' שם פ"ד מהל' ערכין הל"ט :

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אע"פ וכו' ומעלה את דמיהן וכו' : (ב) ד"ה לאיטליז ליום : (ג) ד"ה לכרך וכו' לבוא שם וקונים את המרגליות ביוקר הס"ד :

* * *

שיטה מקובצת

א] ולא לאשתו ובניו מערכך . גליון וא"ת לר' יהודה דדריש לעיל מהאי קרא הוא עד שיהא במכותו מתחילתו ועד סופו מהיכא ידע להך דרשא וי"ל דסבר שקולין הן ויבואו שניהם והשתא ניחא דהוה קשה לן לעיל לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה מאי דרשי מהוא ולהך דרשא דרשינן ליה . הרא"ש ז"ל : ב] רבי אלעזר אומר אות י' נמחק : ג] לו תפיליו : ד] ליה תפיליו : ה] לו לא בכסות : ו] דינר משביח הוא מנה תיבת משובח נמחק : ז] לאיטלים משבחת אות ו' נמחק : ח] לכרך משבחת היא אות ו' נמחק : ט] אין להקדש אלא מקומו ושעתו גליון וא"ת מ"ש מהכרזת ששים יום אלמא שממתינין לריוח הקדש וי"ל דאין טעם המתנת הכרזה אולי יתייקר לאחר שהוקדש אלא שימכר בשוויו כמו שהיה שוה בשעת שהוקדשה . הרא"ש ז"ל: י] משנה אחת . גמ' ורמינהו והשאר נמחק מכאן ושייך לקמן כ"ה ע"א (וע"ש באות א') : יא] אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים פי' דאם הקדישה בשנת מ"ט נותן חמשים כאילו הקדישה בתחילת היובל דגזירת הכתוב הוא דאם יש [שתי] שנים נותרות מגרע ואם אין [שתי] שנים נותרות נותן פדיון שלם ואין לפרש מילתא [דרב ושמואל] דאין גאולה פחותה ממה שמגיע לשתי שנים אף אם הקדישה בשנת מ"ט נותן פדיון המגיע לשתי שנים שני סלעים ושני פונדיונים משום דלישנא דגמרא לא משמע הכי הא דקאמר יהא אדם חס על ממונו ואם לא יפסיד אלא סלע ופונדיון לא שייך בזה למימר חס על נכסיו ועוד מדקאמר לקמן בשמעתין מכלל דלפני היובל קדשה ליגאל בגירוע והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים לפני היובל ואם איתא שמגרע מ"ז שנים ונותן משתי שנים מאי פריך מרב ושמואל הא בשנת היובל אינה קדושה ליגאל בגירוע כלל ולפני היובל מגרע מ"ז שנה ועוד ראיה מדאמר לקמן (דף כ"ה) כגון דאקדשה בפלגא דארבעין ותמני וה"פ דהו"א שמחשבין חדשי השנה הבאים כאילו הן שנה ויהיו שתי שנים לפני היובל ונגרע כח ההקדש ואם לא היה נותן כשהקדיש פחות משתי שנים לפני היובל אלא פריון המגיע לשתי שנים מה היינו מרווחים אם נחשב החדשים הבאים כאילו הן שנה ויש כאן [שתי] שנים הנותרות יותר משלא נחשבם בין כך ובין כך יגרע מ"ז ויתן משתי שנים האחרונות אלא ודאי אם לא נחשב חדשים הבאים כאילו הן שנה צריך ליתן חמשים ועוד ראיה מדאמר לקמן בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא הקדישה פחות משתי שנים לפני היובל מהו שתצא לכהנים ביובל א"ל מאי דעתך ונגרע מערכך והיה השדה בצאתו ביובל דבת גירעון אין דלאו בת גירעון לא ואי הוה מגרע מ"ז שנה ונותן משתי שנים האחרונים הא נמי בת גירעון היא אלא ודאי מכל הני שמעינן דגזירת הכתוב הוא דאינו מגרע כלל כשאין [שתי] שנים נותרות ונותן פדיון שלם חמשים סלעים . תוס' הרא"ש ז"ל : יב] שנים ס"א וליתני אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו אין מקדישין ליגאל בגירוע בפחות משתי שנים כך מצאתי בכל ס"י של קלף וצ"ל דרבה ורב יוסף מתרצין הקושיא כלומר תני כך במתניתין בהדיא אין מקדישין ליגאל בגירוע ואי הוי גרסי רבה ור"י דאמרי תרוייהו תני אין מקדישין כו' הוה אתי שפיר : יג] יד] עיין בע"ב : טו] תפיליו חלצו : טז] קמ"ל דאע"ג : יז] נמכרים בכסותן לשבח : יח] דינר משביח הוא : יט] כתיבות ואין מחשבין כו' עד ד"ה גמ' ורמינהו אכ"מ ומקומו בדף כ"ת ע"א : כ] ולא יקדיש תיבת יפדה נמחק : כא] תיבת יפים נמחק : כב] היובל בעשרה או בעשרים או בשלשים או באחד מכל דכן הוא עולה לפי חשבון השנים בית זרע חומר שעורים למ"ט שנים לחמשים סלעים :

יהא

א) כך קרא לא כתיב הכא כלל וצ"ל דכתיב וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות עד שנת היובל ונגרע מערכך . ב) גם כאן ט"ס וצ"ל וחשב לו הכהן ע"פ השנים הנותרות כלומר שיגרע וכו'.

עין משפט
נר מצוה

ו א מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ט :
ז ב מיי' שם הל"ט :

מסורת הש"ס

ורב סבר סוף סוף לבעלים מי קהדרא לכהנים הוא דנפקא *וכהנים משולחן גבוה קא זכו א] מאי טעמא דרב דאמר קרא ב] °ואם משנת היובל ושנת היובל בכלל ושמואל מי כתיב ג] ואם בשנת היובל משנת היובל כתיב משנת שאחר היובל בשלמא לרב היינו דכתיב אם משנת היובל °ואם אחר היובל אלא לשמואל מאי אחר היובל אחר אחר מיתיבי מקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל ובשנת היובל עצמה לא יקדיש ואם הקדיש אינה קדושה אמר לך רב אינה קדושה ד] בגירוע אבל קדוש ונותנין חמשים מכלל דלפני היובל קדושה ליגאל בגירוע והא רב ושמואל דאמרי תרווייהו *אין מקדישין ליגאל בגירוע פחות משתי שנים אמר לך רב ה] הא מני רבנן היא ואנא דאמרי כרבי דאמר* ראשון וראשון בכלל שביעי ושביעי בכלל הכא נמי (א) ו] בשנת ושנת היובל בכלל אי כרבי פונדיון מאי עבידתיה וכי תימא לית ליה והתנן *הקדיש שתים ושלש שנים לפני היובל רבי אומר אני נותן סלע ופונדיון ז] רבי כרבי יהודה סבירא ליה דאמר *שנת חמשים עולה לכאן ולכאן לשמואל לימא רבי כרבנן סבירא ליה דאי כרבי יהודה סלע ושתי פונדיונות מיבעי ליה ע"כ לשמואל רבי כרבנן סבירא ליה תא שמע *ולא גואלין אחר היובל פחות משנה בשלמא לשמואל לא גואלין לאחר יובל פחות משנה ח] אלא לרב מאי אחר יובל שנה מי סברת אחר יובל ממש מאי אחר יובל באמצע

ויקרא כז
שם
נ"ק

יד] מ"מ סלעים למ"ט שנים פש לך סלע טו] דהוא מ"ח פונדיון וזהו פונדיון שמביא לקלבון כדאיתא בבכורות (דף נ.) אבל אם הוא גואל בפחות משתי שנים לפני היובל אינו מגרע כלום אלא גואל כור זרע בחמשים סלעים שלימים כדכתיב (ויקרא כז) וחשב לו את הכסף על פי שנים הנותרות עד שנת היובל ונגרע מערכך ומיעוט שנים שתים טז] אבל משתי שנים אין לו גירוע לפיכך בא התנא להשמועינן שיהא אדם חס על נכסיו ואל יקדיש פחות משתי שנים לפני היובל שלא יצטרך לגאול בלא גירוע אלא יתן חמשים סלעים שלימים יז]וא"ת ניתני נמי אין מקדישין שנה ראשונה של יובל כדי שיהא חס על נכסיו דאז נמי גואל בלא גירוע ויש לומר דזה לא הוצרך לומר דיודע המקדיש שאם גואל יגאל בלא גירוע וקביל עילויה שהרי היא עולה חמשים סלעים למ"ט שנים חשבון סלע ופונדיון לשנה אבל יח] כאן השמיענו לפי שאין עד היובל כ"א שנה לפיכך (לא הזהיר) השמיענו התנא שיהא חס על נכסיו ואל יקדיש שאם יגאל פחות משתי שנים דאז הוא לפני היובל אין לו גירוע ועוד יש לומר דלפיכך לא תנא נמי אין מקדישין שנה ראשונה של יובל לפי שיכול להמתין עד ג' שנים לפני היובל ואז לא יהא צריך ליתן כי אם שלש סלעים ושלש פונדיונין לפיכך לא הזהיר התנא אלא בפחות משתי שנים דאז הוא צריך ליתן חמשים סלעים שלימים ואם המתין עד היובל לא יחזור עוד לידו וא"ת מאי קמ"ל הא יט] (קתני) מתניתין דמקדישין בין לפני היובל בין לאחר היובל וי"ל דהכי פי' דלאע"ג דאין השנה מתחיל אלא כ] בראש השנה מ"מ יובל אינו מתחיל עד יום כפורים בין לאחר יובל [א] זה אחר ראש השנה כא] של סוף שנת היובל כב] לא נאמר שנכנס יובל *) (מערכך) עד יום הכפורים:

סוף סוף לבעלים מי קא הדרא. וא"ת למה ליה לתרוצי הכי לימא דלית ליה ק"ו דשמואל וי"ל משום דלקמן (דף כט:) גבי פלוגתא דרב ושמואל דמוכר שדהו בשנת היובל עצמה קאמר מאי טעמא דשמואל ק"ו ומה מכורה כבר כו' ופריך התם ולרב לא אמר ק"ו כה"ג והתניא יכול ימכור בתו כשהיא נערה אמרת קל וחומר כו' ומשני התם לא הדרא כג] ומזבנא הכא הדרא ומזבנא אלמא [ב] אית להו אי לאו פירושו הוי צריך רב נמי למילף ק"ו כדילפינן ליה במוכר בתו נערה לפיכך הוצרך הכא לרב לסתור הק"ו וה"פ סוף סוף לבעלים מי קא הדר וכיון דלא הדר תו לבעלים תו [ג] לא מקדישין כדין שדה אחוזה:

מאי טעמא דרב אמר קרא ואם משנת היובל כו'. וא"ת אמאי הוצרך לפרש טעמא דרב כיון דסתר ק"ו דשמואל דהא שמואל עיקר טעמיה מכח ק"ו הוא וי"ל דע"כ הוצרך לרב לומר דקרא דאם משנת היובל רוצה לומר דשנת היובל בכלל כרבי כד] בריש פ' השג יד (לעיל דף יח: ושם) כה] דאמר ראשון וראשון בכלל דאי אמרת משנת היובל שנה שאחר היובל כמו שמואל א"כ כו] שנת היובל עצמה מאחר שלא דבר בה הכתוב היה לנו לומר שאם כז] [ד] הקדש בא שיגאול בשויה ולא כסדר שאר השנים שנואלין לפי החשבון בית זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף כך פי' בתוספ' אבל קצת קשה לקמן על זה ומ"ו הרמ"ר פירש דכיון שלא דבר הכתוב בשנת עצמה של יובל היה לנו לומר אינה קדושה כמו שאומר שמואל ולפיכך הוצרך לפרש דרב כרבי סבירא ליה דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר ואם תאמר כיון דרב סבירא ליה דקרא דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר אם כן למה הוצרך לסתור הקל וחומר דהא קרא בהדיא כתיב דשנת היובל עצמה בכלל וי"ל דאם הק"ו טוב אפי' רבי לא היה אומר דמשנת היובל ושנת היובל בכלל קאמר אלא הייתי אומר אפי' לרבי מכח הק"ו דמשנת היובל שנת שאחר היובל קאמר כמו שמואל ומש"ה ניחא נמי דמצינו למימר דאפי' שמואל לרבי נמי קאמר דאינה קדושה דכח הק"ו מוכיח דלא אמר הכא משנת היובל ושנת היובל עצמו כח] ומש"ה הוצרך רב יוסף לפרש טעמא דשמואל מכח הק"ו דה"א דקאי פלוגתא דרב ושמואל כפלוגתא דתנאי זה לא יתכן אלא ודאי אליבא דרבי פליגי כדפי' סעמייהו אבל לרבנן אפי' רב מודה דמקדיש בשנת היובל עצמה אינה קדושה והכי איתא לקמן בשמעתין:

אמר לך רב הא מני רבנן היא. ואנא דאמרי כרבי לפירוש התו' דמפרשים לעיל דכיון דלא דבר הכתוב בשנת היובל עצמו היה לנו לומר דאם הקדיש בה הרי היא קדושה ליגאל בשויה א"כ כט] היאך קאמרי רבנן בשנת היובל עצמה לא מקדיש ואם הקדיש אינה קדושה היה לנו לומר דאם הקדיש בה הרי היא קדושה ליגאל בשויה אבל לפי' מורי הרמ"ר ניחא ל]: **אי** כרבי פונדיון מאי עבידתיה. וא"ת למה לו למיפרך משום דסבירא ליה כרבי הוה ליה למיפרך בהדיא לרב מהא דתנן (לקמן דף כה.) הקדישה שתי שנים או שלש שנים לפני היובל נותן סלע ופונדיון לשנה לא] [ה] [ואי] דשנת היובל עצמה קדושה כסדר שאר שני היובל פונדיון מאי עבידתיה ויש לומר דמזה הוה מצי לשנויי ההיא לב] [ו] [רבנן היא] כדמשני לעיל אבל מרבי פריך שפיר דרבי אומר כמו שמפרש הש"ס:

*נ"ל מהריך

תורה אור

ורב. אמר לך לרבי שמעון ט] לאו יציאה היא דסוף סוף לבעלים מי הדרא: **בשלמא לרב היינו דכתיב אם משנת היובל.** חמשים סלעים אם לאחר היובל גירוע: **אלא לשמואל מאי אחר היובל.** הא קרא קמא דבעי חמשים נמי לאחר היובל קאי: **אחר אחר.** כגון שתים ושלש שנים אחר היובל איכא גירוע אבל אקדשה בשתא דבתר יובל ליכא גירוע: **אינה קדושה ליגאל בגירוע.** שהרי יש כאן יובל שלם: **מכלל.** דהא דקתני בההיא מקדישין לפני היובל ליגאל בגירוע קאמר והא רב ושמואל כו': **אמר לך רב.** ודאי הא דקתני מקדישין ודאי ליתן חמשים קאמר ובשנת היובל אינה קדושה כל עיקר ולא תיקשי לדידי דהא מני רבנן היא דפליגי עליה דרבי בפרק השג יד (לעיל דף יח:) דאמרי ראשון ולא ראשון בכלל: **ואנא דאמרי כרבי.** ולשמואל אפילו לרבי אינה קדושה דכי אמר רבי מיום הראשון וראשון בכלל התם הוא דכתיב ועד דשייך ביה לשון מיום אבל הכא דלא כתיב ועד ה"ל למיכתב בשנת (הכא) מודה רבי דלא הוי בכלל י]: **אי רבי.** דריש הכא משנת ושנת בכלל אלמא בשנת היובל קאי קרא וקאמר יתן נ' סלעים פונדיון מאי עבידתיה כי מקדיש עשר או כ' שנה לפני היובל אמאי (ב) [יהיב סלע ופונדיון] ליתיב סלע יא] לשנה דכיון דכי מקדיש ופריק ליה בשתא דיובל גופיה לא יהיב אלא חמשין אשתכח דלא מטא לכל שנה ושנה של יובל אלא סלע שהרי מכאן ועד יובל הבא כ' שנה הואי ושנה זו בכלל הילכך כי פריק לה שתים או שלש לפני היובל סלע הוא דבעי למיתב בכל שנה ותו לא: **עולה לכאן ולכאן.** שנת היובל היא מיובל שעבר ומונין אותה שנה אחת ליובל הבא הילכך עם שנה זו אינן עד שנת יובל הבא אלא מ"ט יב] ושנת היובל הבא אינה נמנית עמהן שהרי יובל משמט בתחילתו ומכי עייל שנת יובל אי פריק לה אחר נפקא לכהנים כדכתיב והיה השדה בצאתו ביובל אשתכח [דאחר] הפודה שדה אחוזה בשנת יובל עצמה כשהוקדשה אינה בידו אלא מ"ט שנים וקא יהיב חמשים סלעים דמטי סלע ופונדיון לכל שנה: **לשמואל.** דאמר דהכא מודה רבי דמשנת ולא שנת בכלל ואשתא דבתר יובל קאי קרא וקאמר דיהיב חמשין: **לימא רבי.** דאמר נותן סלע ופונדיון לשנה: **כרבנן סבירא ליה.** דפליגי עליה דר' יהודה דאין שנת יובל שעבר ממנין יובל הבא ולבד ההוא שתא יש כאן מ"ט שנים דאי כרבי יהודה סבירא ליה דאמר אין ביובל אלא מ"ח לבד משנת יובל שעברה וקרא בשתא דבתר יובל קאי אשתכח דיהיב חמשים סלע למ"ח שנים דמטי סלע ושני פונדיון: **בשלמא לשמואל פחות משנה** יג] **קאמר.** דקמ"ל מתני' דבשנת יובל עצמה אם הקדישה אין צריך ליגאל דלא קדשה:

באמצע

[ביצה כא. וש"נ]

[לעיל יח:]

לקמן כה. ע"ש

[לעיל יב: וש"נ]

שיטה מקובצת

יג] יהא אדם חס על ממונו. נכסיו ולא יקדיש פחות משתי שנים לפני היובל ולהכי תני במתניתין אין מקדישין ולא תני ליגאל בגירוע כאילו התנא מכריז ומודיע להמון העם שאינם בקיאים בהלכה זו שאל יקדיש פחות משתי שנים לפני היובל שלא יפסידו יותר ממה שהם סבורים שיצטרכו לפדות בחמשים שקל ואיידי דתני אין מקדישין בפחות תני נמי ולא גואלין בפחות ולא תני בגירוע. תוס' הרא"ש ז"ל: יד] שמואל כר"ש ס"ל דאמר נכנסין לתוכה ואין נותנין דמיה. וא"כא שפיר ק"ו מה קדושה כבר יוצא מיד הקדש בלא פדיון שאינה קדושה אינו דין שלא תקדיש להצריך פדיון הילכך תשאר ביד הבעלים דלכהנים אינה יוצאת אלא לאחר הקדש שכבר (יוצאה)[יצאה]מרשותו אבל אי הוות סבר כר' יהודה קדושה וכהנים נכנסים לתוכה (ולא) ונותנים דמים כאילו הוקדשה לפני היובל דכיון דליכא ק"ח הוה כאילו הוקדשה קודם לכן כדאמר לקמן גבי מכר לרב דלית ליה ק"ח מכורה ויוצאה. תוס' הרא"ש ז"ל: א] מאי טעמא דרב.א)בהאי דלא מצי סבר קדושה ויוצאה לאלתר ביובל [דהא אי] אקדיש קמי יובל לא הדרי ביובל אלא קדושה ויוצאה לכהנים ביובל הוי ליה למימר לרב כמו שאם הקדישה מקודם ואמאי אמר רב קדושה ונותן חמשים ומשני אמר קרא אם משנת היובל ושנת היובל בכלל וא"ת כיון דהאי טעמא דקאמר רב סוף סוף לבעלים מי קא הדרא אינו מספיק לישב דברי רב וצריך לתרץ דברי רב דיליף לה מקרא א"כ למה ליה למימר סוף סוף לבעלים מי קא הדרא נימא דיליף מקרא וי"ל דלא (חשיב)[חשיב] רב זה אלא לסתור ק"ח דשמואל ואח"כ פירש דטעמא דרב מקרא והדר תו קאמר דטעמא דשמואל מהאי קרא. הרא"ש ז"ל: ג] אם משנת היובל ושנת היובל בכלל (אות ו' נמחק)ואפילו לרבנן דלא דרשי מראשון וראשון בכלל ואע"ג דכתיב ביה עד הכא דרשי ליה מדכתיב בתרא אם אחר היובל מכלל דמשנת היובל הוי שנת היובל בכלל ואי דקאמר רב משנת היובל ושנת היובל בכלל לא בעי למימר דמשנת היובל הוי שנה שאחר היובל אלא ששנת היובל יש לה דין של כל שנה שאחר היובל דהא ליתא דבשנת היובל נותן חמשים ובשנה שאחר היובל מגרע שנה ונותן והכי הוי ליה למימר מאי משנת היובל בשנת היובל עצמה אלא איידי דנקט בפלוגתא דרבי ורבנן דמייתי לקמן האי לישנא נקטיה נמי הכא והוי מצי למפרך השתא לרב כיון דלכ"ע דמשנת היובל ושנת היובל בכלל (אי נמי) [אם כן] פונדיון למה לי אלא דניחא ליה לאקשויי מן הברייתא לאלתר ומינה קא הדר סמאי דודי בעי למימר דאפי' לרבנן שנת היובל בכלל ואיהו אמר כרבי והדר פריך מרבי. תוס' הרא"ש ז"ל: ג] כתיב אם אות ו' נמחק: ד] קדושה ליגאל בגירוע: ה] הא מני רבנן היא ואנא דאמרי כרבי וא"ת לרבנן נמי אליבא דרב תיקשי כיון דרב לית ליה קו"ח א"כ הוו להו לרבנן למימר קדושה ויוצאה לכהנים כי היכי דאמר רב לקמן מכורה ויוצאה וי"ל דלרב הוה פירושיה אינה קדושה לפדות אלא קדושה ויוצאת לכהנים וכה"ג אמרי' לקמן פ' בתרא גבי מכר דפריך לרב מברייתא דקתני ואם מכר בשנת היובל אינה מכורה ומשני אינה מכורה למספר שני תבואות אלא מכורה ויוצאה לכהנים הכי נמי יש לפרש הכא אינה קדושה לפדות אלא קדושה ויוצאה לכהנים. תוס' הרא"ש ז"ל: ו] נמי משנת ושנת אות ב' נמחק: ז] ופונדיון לשנה רבי: ח] אלא לרב מאי אחר היובל תימה מאי פריך לרב הא אוקמינא כבר מתני' כרבנן ורב דאמר כרבי וא"כ דוקי סיפא דמתני' דקתני דלא גואלין אתי דלא כרבי וי"ל מ"מ ניחא ליה לתרוצי מתניתין אליבא דרב כל מה דמצי לאוקמיה כוותיה. תוס' הרא"ש ז"ל.תיבת שנה נמחק :ט] שמעון נמי לא: י] בכלל וה"ג משנת היובל ולא שנת היובל בכלל הס"ד:יא] ליתיב סלע ופונדיון לשנה לא ליתיב [illegible] היובל אות ו' נמחק : יג] משנה דקאמר מתני' קמ"ל דבשבעת יובל : יד] דמ"ם סלעים : טו] סלע החמשים דהוא מ"ח פונדיון דוהו פונדיון לכל שנה עם הסלע חסר לנו פונדיון זהו פונדיון: טז] שתים וליכא [illegible] והשאר נמחק : יז] שלימים גליון וצ"ל דאגב דאשמועינן שיהא חס תני בסיפא ולא גואלין לאחר היובל פחות משנה נמי בלי גירוע אע"ג דליכא רבותא : יח] אבל מקדיש פחות משתי שנים לפני היובל לא ידע לפני היובל [illegible] כ"א שנה לפיכך השמיענו התנא : יט] דקתני מתניתין : כ] מראש השנה אות ב' נמחק : כא] השנה גליון משנת היובל דס"ד עוד לא שלמה שנה עד יוה"כ של : כב] ולא נאמר ששנת יובל נמשכת עד ותיבת [illegible] כג] הדרא דמזבנא הכא הדרא דמזבנא אלמא אית ליה אי לאו הפירכא הוי צריך : כד] כרבי דאמר בריש : כה] תיבת דאמר נמחק : כו] א"כ בשנת היובל : כז] שאם הקדיש בה שיגאול תיבת בא ל"ש ונמחק [illegible] מצי למימר דרב כרבי ושמואל כרבנן ומש"ת : כט] א"כ אמאי קאמרי תיבת היאך ל"ש : ל] ניחא ודחקו בתוס' דלרבנן אית להו הק"ו ולא הבנתי . גליון מה שכתוב לא הבנתי ק"ל שהרי לשמואל דאית ליה [illegible] אפילו לרבי והקו"ח מפיק מפשט הפסוק כ"ש לרבנן דהקו"ח ספיק מסברא בעלמא שלא יהא קדוש ליגאל בשוויה כיון דגבי שדה אחוזה לא מצינו קדושה בשווייה לכן אני אומר שהוא קל להבין : לא] לשנה כיון [illegible] כרבנן כדמשני ותיבת היא ל"ש :

הגהות הב"ח

(א) גמ' הכא נמי משנת ושנת: (ב) רש"י ד"ה אי רבי וכו' אמאי לא ליתיב רק סלע לשנה:

רבינו גרשום

היכי דלא הוו דמיה להקדש הכי נמי דאינה קדושה כי הקדישה בשנת היובל: ורב אמר סוף סוף. אפי' לר' שמעון מי קא הדרא לבעלים לכהנים 'הוא דנפקא ועדיין איכא למימר דהקדש היא ומ"מ אין נותנין דמים דכהנים משלחן גבוה קא זכו א) וליכא למימר שמואל כר' שמעון סבירא ליה: מ"ט דרב. דאמר קדושה: [אמר קרא כו' אלא לשמואל מאי אחר היובל] אחר אחר. כלומר דאם משנת היובל משמע משנה שאחר היובל ולא יובל עצמה ואם אחר היינו אחר אחר דהיינו שנה שלישית: [אמר לך רב הא מני. דקתני ובשנת היובל עצמה לא יקדיש: רבנן היא. דלית להו עד ועד בכלל וקא דרשי ואם משנת ולא שנת ממש: ואנא דאמרי כרבי. דאית ליה עד ועד בכלל כדאמר מיום הראשון עד יום השביעי ראשון וראשון כו': אי כר' פונדיון מאי עבידתיה. כלומר כיון דקא חשיב שנת חמשים בכלל חשבון שנות היובל בהדי מ"ט דקדשה נמי בשנת היובל אם כך הוא שקל נ' דקא פליג ליה לפונדיון שתהא פונדיון לכל שנה אמאי כיון דשנת נ' קדשה נמי כבשאר שני יובל ליתיב לה שקל נ' לגופה: וכי תימא. הכי נמי דלית ליה פונדיון לשנה והתניא הקדיש שתים כו': ר' דאית ליה פונדיון לשנה כר' יהודה סבירא ליה דאמר] שנת נ' עולה לכאן ולכאן. וכיון דקא חשיב ליה נמי להתחלת שני יובל הילכך לא חשיב שקל לדידיה וקא פליג ליה לפונדיונין: לשמואל. דאמר אינה קדושה [ליטא] ר' דאית ליה פונדיון אחד לשנה כרבנן סבירא ליה דלית להו שנת חמשים עולה לכאן ולכאן אלא באפי נפשה הויא ליובל הילכך פליג שקל דידיה לפונדיונין (כשמואל) [לשמואל] דאמר אינה קדושה: דאי כר' יהודה סבירא ליה דעולה לכאן ולכאן להתחלת חשבון מ"מ ולשנת חמשים א"כ לא היו בין יובל ליובל אלא מ"ח שנים פשו להו ב' שקלים חלקם לפונדיון נמצא לכל שנה (של מ"ח) סלע וב' פונדיונין [לשנה מיבעי ליה]: על כורחיך לשמואל [illegible] סבירא ליה. דלא חשיב שנת נ' אלא לסוף יובל וכיון דאמר אינה קדושה פייש שקל דידה [illegible] ולא אתי אלא סלע ופונדיון לשנה: בשלמא לשמואל. דאמר אינה קדושה היינו דקתני ולא [illegible] לאחר היובל פחות שנה למעוטי שנת היובל עצמה דאין מקדישין וגואלין: אלא לרב. [illegible] יובל: [אמר לך רב] מי סברת מאי אחר יובל אחר יובל ממש. שנה הסמוך ליובל דקא דייקת [illegible]

א) נראה דל"ל דנהי דלא מצי סבר וכו' לכהנים ביובל אבל מ"מ הי"ל לרב למימר דקדושה ויוצאה לכהנים כמו שאם הקדישה וכו' .

ה) נ"ל ומיהו טעמא דשמואל ספיר איכא למימר כר"ש ס"ל .

[א] עיין נ"ק : [ב] גי' נ"ק אי לאו פירכא הוי צריך : [ג] גי' נ"ק ליכא ק"ו ומקדישין כו' : [ד] גירסת נ"ק הקדים בה : [ה] נ"ק [ו] נ"ק

להקדשיה

באמצע יובל דכל כמה דלא מליא ליה שנה לא מגרע ליה מאי קמ"ל דאין מחשבין חדשים עם ההקדש הא בהדיא קתני אין מחשבין חדשים עם ההקדש מה טעם קאמר מה טעם לא גואלין לאחר יובל פחות משנה משום דאין מחשבין חדשים עם ההקדש : א] אין מחשבין חדשים וכו' : ת"ר מנין שאין ויקרא כז מחשבין חדשים עם ההקדש ת"ל °וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות שנים אתה מחשב ואי אתה מחשב חדשים מניין שאם ב] אתה רוצה לעשות חדשים לשנה עושה היכי דמי כגון דאקדשיה בפלגא דארבעין ותמני ת"ל וחשב לו הכהן מ"מ : **מתני'** *המקדיש שדהו *בשעת היובל נותן בזרע חומר שעורים חמשים שקל כסף היו שם נקעים עמוקים עשרה טפחים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אינן נמדדין עמה פחות מכאן נמדדין עמה *הקדישה שתים ושלש שנים לפני היובל נותן ג] *סלע ופונדיון לשנה ואם אמר הריני נותן דבר שנה בשנה אין שומעין לו אלא ד] נותן את כולו כאחד אחד בעלים ואחד כל האדם מה בין בעלים לכל אדם אלא ה] שבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש : **גמ'** תנא כור זרע ולא כור תבואה מפולת יד ולא מפולת שוורים תני לוי לא מעבה ולא מידק אלא בינוני : היו שם נקעים עמוקים כו' : ו] *וליקדשו באנפי נפשייהו וכי תימא כיון דלא הוו בית כור לא הוו קדשי והתניא שדה מה ת"ל לפי שנאמר °זרע חומר שעורים בחמשים שקל כסף אין לי אלא שהקדיש בענין הזה מנין לרבות לתך וחצי לתך סאה ותרקב וחצי תרקב ת"ל שדה מ"מ אמר מר עוקבא בר חמא הבא בנקעים מלאים מים דלאו בני זריעה נינהו דיקא נמי דקתני דומיא דסלעים ש"מ ז] אי הכי פחות מכאן נמי הנהו נגאני דארעא מיקרו שידרי דארעא מיקרו : הקדישה שתים ושלש וכו' : ת"ר °ונגרע מערכך אף מן ההקדש שאם אכלה הקדש שנה או שתים אי נמי לא אכלה אלא שהיתה לפניו נותן סלע ופונדיון לשנה : ואם אמר הריני נותן כו' : ת"ר מנין שאם אמרו בעלים הרינו נותנין דבר שנה בשנה שאין שומעין להם ת"ל °וחשב לו הכהן את הכסף עד שיהא כסף כולו כאחד אחד בעלים ואחד כל אדם מה בין בעלים לכל אדם שהבעלים נותנין חומש וכל אדם אין נותנין חומש : **מתני'** הקדישה °וגאלה אינה יוצאה מידו ביובל גאלה בנו יוצאה לאביו ביובל גאלה אחר או אחד מהקרובים וגאלה מידו יוצאה לכהנים ביובל גאלה אחד מן הכהנים והרי היא תחת ידו לא יאמר הואיל והיא יוצאה לכהנים ביובל והרי היא תחת ידי הרי היא שלי אלא יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לכל אחיו הכהנים :

גמ'

באמצע יובל. כלומר האי אחר אפי' אחר עשרים או שלשים שנה קאי ומאי פחות ח] שנה דקאמר הכי קאמר הבא לגאול באמצע יובל וליתן סלע ופונדיון לשנים הבאים והיה עומד בניסן שהוא אמצע שנה לא יאמר חצי סלע וחצי פונדיון אני נותן משנה זו אלא נותן סלע ופונדיון שלם והיינו דקאמר אין גואלין בפחות משנה דכמה דלא נפקא לה כולה שתא לא מיגרע ליה כלל ולא יהיב גאולת חצי שנה אלא גאולת שנה שלימה : ט] [**שאין מחשבין חדשים עם ההקדש**. כדאמרן שאם בא לגאלה חמש שנים וחצי לפני היובל אין מחשבין אותן ששה חדשים שיצאו משנה לשנה שנית אלא נותן ששה סלעים וששה פונדיונין]: **השנים הנותרות**. כל מה שנותר חשוב שנים : *לעשות חדש שנה. לחשוב אותן חדשים שיצאו כאילו הן שנה והאי רווחא דידיה : **והיכי דמי דאקדשה בפלגא דמ"ח**. דאי חשבת לחדשים שיצאו בילייה גמורה הוו להו פחות משתי שנים ואינה נגאלת בגירוע : **מתני' בשעת היובל**. בזמן שהיובל נוהג אבל בזמן שאין היובל נוהג פודה אותה בשויה כשאר הקדישות : **אין נמדדין עמה**. והן נפדין בשוויין והשאר לפי חשבון חמשים סלעים לבית כור : **ואחד כל האדם**. פודה בית י] חומר בחמשים שקל בין שהיא שוה אלף שקלים בין שאינה שוה אלא ה' שקלים: **שהבעלים נותנין חומש**. דכתיב ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אותו וגו' : **גמ' כור זרע**. שיכולין לזרוע בו כור : **ולא כור תבואה**. קרקע שקוצרין הימנו כור תבואה דהוי בציר מכור זרע טובא דבההוא לא בעי יא] חמשים אלא לפי חשבון הזרע או שליש כור או רביע כור : **מפולת יד**. שזורעין ביד : **ולא מפולת שוורים**. שהיו רגילין לתת שקין מלאין זרע על השוורים ומנקבין השקין מתחתיהן נקבין רחבים ומוליכין אותן ע"פ יב] המחרישה והזרע נופל וגדולה קרקע המקבלת כור זרע במפולת יד שאינו עבה מקרקע המקבלת כור זרע במפולת יג] זרע שוורים שהיא עבה : **תנא**. אין מבערין בזרע מעובה שהוא הפסידו של פודה : **ולא בזרע מידק**. שהוא הפסד דהקדש דהוי בית כור גדול אלא בזריעה בינונית : **מעובה**. שנותנין בה זרע מרובה מידק שנותנין זרע מועט ובלע"ז קליי"ר : **וליקדשו**. הנך נקעים באנפי נפשייהו וליפרקו נמי לפי חשבון חמשים לבית כור ומה הנאה יש במה שאין נמדדים עמה הא איננו נמי הכי מיפרקי : **שדה מה ת"ל**. ה"ל למיכתב ואם מאחוזתו יקדיש איש וגו' : **בענין הזה**. בית כור שלם: **לתך**. חצי כור : **תרקב**. חצי סאה תרי וקב דהיינו שלש קבין שהן חצי סאה : **נגאני**. נקעים פחותין מי' נגאני דארעא ספלים של קרקע שהמים מתכנסין שם ועל שם הקרקע הם נקראים ואינן חשובין בפני עצמן וסלעים הנמוכין מעשרה שדרי דארעא מיקרו כמו שדרה של בהמה שגבוהה : **אף מן ההקדש**. דכי היכי דמיגרעא בידו שלא הקדישה ה"נ מיגרעא מחמת אותן שנים שעמדה ביד הקדש משעת הקדש עד שעת פדיון : **אי נמי לא אכלה**. שלא זרע בה גזבר כלום ולא השכירה לשום אדם שהיתה לפניו ביד הקדש מנכה סלע ופונדיון לכל שנה ושנה יד] מיובל שעבר עד שעת פדיון : **מתני' אינה יוצאה מידו ביובל**. להיות מתחלקת לכהנים כי היכי טו] דהוה אי פריק לה איניש אחרינא דהוה נפקא ביובל מתחלקת לכהנים כדכתיב (ויקרא כז) והיה השדה בצאתו ביובל וגו' : **גאלה בנו יוצאה לאביו ביובל**. ולא לכהנים כדיליף בברייתא בגמ' : **גאלה אחד מקרוביו**. מיד גזבר ובא המקדיש וגאלה מיד קרובו יוצאה ביובל ומתחלקת לכהנים כי היכי דהוה נפיק מידיה דההוא קרוב דאתי האי מחמתיה : **גאלה כהן**. מיד גזבר לא יאמר הואיל ואם גאלה ישראל היתה יוצאה לי ולחביריי ביובל ועכשיו שהרי היא תחת ידי שגאלתיה אין לך כהן *) גדול ממני ותהא שלי :

*) נ"א ראוי

דאקדשיה בפלגיה דארבעים ותמני. לאו דוקא נקט דאקדשיה דלא בהקדש תליא מילתא כי אם בגאולה : **וליקדשו** באפי נפשייהו. טז] פירשתי בב"ב (דף קג.) וקדושין (דף סא.) : (שייך לע"ב) **ליעודה** ולעבד עברי. וא"ת אמאי לא חשיב נמי יז] לנחלה ואין לומר דמשום דלא ידעינן נחלה אלא מטעם זה שהוא קודם לשדה אחוזה כדאיתא בפרק יש נוחלין (ב"ב דף קח:) הא ליתא דאפילו יהא שוים בשאר דברים כמו עבד עברי ושדה אחוזה מכל מקום ליעודה הבן קודם לאח בקרא בהדיא ומיניה ידעינן שפיר נחלה לכן נראה לפרש דלא נקט אלא דלא שייכא באח כלל אבל נחלה שייכא באח מיהא היכא דליכא לא בן ולא בת (ולא אב*) :

כלום

ח א מיי' פ"ד מהל' ערכין הל"ח :
ט ב מיי' שם הל"ב :
י ג מיי' שם הל"ג :
יא ד ה מיי' שם הל"ו :
יב ו מיי' שם הל"ט :
יג ז ח מיי' שם הל"ב :
יד ט מיי' שם הל"ב :
טו י מיי' שם הל' כג :
ט"ס

נ"ק

[במשנה פי' בענין אחר וע' מיימוני ערכין פ"ד הל"ת ובהשגות ובכ"מ שם]

ב"ב קב: קדושין סא.

[לעיל כה: ע"ש]
[ב"מ קו.]

[ע' תוס' ב"ב קב: ד"ה המקדיש וכו' דברוב ספרים גרסי' הכא בשנת היובל והכי איתא ג"כ בתוספתא דהכא בפ"ד:]

רבינו גרשום

לא : [מאי אחר יובל באמצע יובל כלומר בכל שנים שלאחר יובל] : דכמה דלא מליא ליה שנה לא מגרעא ליה . כלומר שאם היתה ביד הקדש ה' שנים ומחצה ובא לגואלה לא יאמר אותן ה' שנים ומחצה שהיתה ביד הקדש איגרע כנגדו ו' שקלים ושש פונדיונין ואחשוב אותה חצי שנה כאילו היתה שלימה אלא יחשבנה עם השנים הנותרות עד היובל ליתן סלע ופונדיון לשנה להקדש בשבילה : מאי קמ"ל דאין מחשבין חדשים עם ההקדש . כלומר דאם הקדישה ובחצי שנה גאלה לא יגרע כנגדו להקדש חצי סלע וחצי פונדיון : הא בהדיא קתני . לה דאין מחשבין כלל : אמר לך רב אין חדא מילתא היא ומה טעם קאמר הילכך מיהא ליכא למידק למעוטי שנת היובל עצמה : אין מחשבין חדשים להקדש . שלא יחשוב עם ההקדש בחצי שנה או בח' חדשים כמו שהקדישה בסוף שנה לפחות כנגדם (למקדש) [להקד'] סלע ופונדיון או כנגד החדשים שעברו כדקתני בברייתא. שנים שלימות שלא היתה (ברשותו) [ברשות הקדש] אתה מחשב לפחות כנגדן סלע ופונדיון ולא כנגד חדשים אבל הקדש מחשב חדשים שנה כדמפרש בגמרא כגון דאקדשה בפלגא דארבעין ותמני דסד"א האי דאמרינן דאין מקדישין לגאול בגירוע פחות מב' שנים לפני היובל הני מילי כי אקדשה בסוף מ"ח אבל כי אקדשה בחצי מ"ח לימא דליהוי כמי שהקדישה בתחילת מ"ח דהוו ב' שנים לפני היובל ולגאל בגירוע קמ"ל דעבדינן הני חדשים שנה כאילו הקדישה בסוף מ"ח משום רווחא דהקדש דאינו גואל בגירוע אלא נותן נ' שקל להקדש והיינו אבל הקדש מחשב חדשים שנה וכן נמי אם עמדה ברשות הקדש עשר שנים ומחצה לא יחשוב המקדיש אלא עשר שנים ואותה חצי שנה יחשבנה בשנה שלימה עם השנים הנותרות ויתן בעד אותה חצי שנה נמי סלע ופונדיון כשנה שלימה עם השנים הנותרות עד היובל : ת"ל וחשב לו הכהן מ"מ . שיחשוב (מ"מ כדי) שיהא ריוח להקדש : בשעת היובל . בזמן שהיובל נוהג : נותן . לאלתר לאחר היובל כשהוא נואלה מיד [ההקדש] נותן [בזורע] חומר שעורים נ' שקל : כור זרע ולא כור תבואת . כלומר כשהוא מודד כמה כור יש בו מודד במקום שראוי לזרע בו כור דהיינו יותר ממקום שיכול לינדל בו כור תבואה לפי שנרגיר זרע יעשה שיבולת תבואה והיינו ריוח של מקדיש דאי אזיל בתר כור תבואה היה נותן הרבה שקלים אלא בתר כור זרע אזיל : כור זרע . זרוע במפולת יד ולא זרוע במפולת שוורים [דהכי הוו זרעי במפולת שוורים] הוו ממלאין שק [מלא דגן] והיו מניחין אותו ע"ג העגלה על הקנקן ובקנקן היה נקב והיה מושך העגלה ע"ג התלם והיה נופל הדגן דרך אותו נקב וכך היו זורעין בשוורים ועכשיו מי שזורע במפולת יד מפוזר יותר הזרע ותופש בית כור זרע במפולת יד מקום מרובה בשדה יותר מבמפולת שוורים לפי שאינו זורע בשוה אלא פעמים נופל הרבה ביחד מן הנקב ופעמים נופל מן הזרע מועט : תני לוי . מפולת יד שאמרו : לא מעובה . שמפילין הרבה ביחד דהיינו פסידא דמקדיש שירבו הכורים : ולא מידק . שמפזר יותר מראי שזה הפסד של הקדש שממעט בכורים אלא בינונים : אין נמדדין עמה . מפני שהן רשות לעצמן : שדה מה ת"ל . לכתוב ואם מאחוזתו יקדיש : בענין הזה . בשיעור הזה זרע חומר שעורים בחמשים : מנין . אם הקדיש שדה לתך וחצי לתך שצריך לפדות : ת"ל שדה מ"מ . דקדשה : דומיא דסלעים . דלאו בני זריעה [נינהו] : אי הכי . כיון דאוקימתא דמליאין מים פחות מיכן נמי אמאי נמדדין עמה : משום דנגאני ארעא מיקרו . ספלים של שדה שמשימין בהן מים כדי להשקותה ונחשבין כשדה וכן נמי סלעים פחותין מי' [שפנד"ש בלע"ז] שדרי דארעא מיקרו . שכך נמצאין הרבה בשדות ונחשבין כשדה : ונגרע מערכך אף מן ההקדש . כלומר שכשם [שאם הקדישה עשר שנים לאחר היובל ונגאלה לסוף עשרים שמנכה לו] אותן שנים שהיתה ברשות בעלים שאינו נותן מהם סלע ופונדיון כך אם אכלה הקדש שנה או שתים [או י'] מנכה לו סלע ופונדיון לכל אותן שנים שהיתה ברשות הקדש ואינו נותן סלע ופונדיון אלא מן השנים של אחר הפדיון תוך היובל : ואם אמר הריני נותן דבר שנה בשנה . בכל שנה סלע ופונדיון אין שומעין לו [שנאמר וחשב לו הכהן את הכסף כמה מגיע לו ליתן עד היובל ויתנו ביחד] : אחד הבעלים ואחד כל אדם . ראשין לפדות זרע חומר שעורים בנ' שקל : אלא שהבעלים . מוסיפין על נ' שקל חומש שנא' ואם גאל יגאל את השדה המקדיש אותו ויסף חמישית כסף : גאלה בנו . במקומו : יוצא לאביו ביובל . ואינה יוצאה לכהנים א) (ואינו בא להוא עצמו) : גאלה אחר או אחד מן הקרובים . וחזר זה המקדיש וגאלה מידו (אינה) יוצאה מידו ביובל : לא גאלה המקדיש וגאלה

שיטה מקובצת

א] מתני' אין מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים (בדפוס הוא בדף כד ע"א אבל אין שם מקומו) אין מחשבין חדשים אין מחשבין חדשי השנה שעברו בשעת פדיון לגרע כנגדן מן הפדיון אבל הקדש מחשב חדשים העתידין לבא משנת הפדיון כאילו הן שנה תמימה אע"פ שכבר עברו כמה חדשי השנה ויתן פדיון שנה תמימה ואי לא תני אלא רישא מצינו לפרושי אין מחשבין חדשים להקדש שיגרע מן הפדיון כנגד חדשים שעברו ויתן פדיון חדשים הבאים לפי שאין מחשבים בגירוע אלא שנים שלמים שמגרעים שנים שלמים ונותנין פדיון שנים שלמים הבאים כדכתיב וחשב הכהן על פי שנים הנותרות דמשמע שאין מחשבין בגירוע אלא שנים שלימות אבל חדשים אין מחשבין כלל מידי אכתי לא ידעינן אם עברו חצי חדשי השנה כשבא לפדותה אם יש לחשב חדשים . (בכאן נמצא חסר . לשון רב"א) : חדשים הבאים כאילו הן שנה. וא"ת למאי דקאמר בגמרא מאי טעם קאמר מה טעם לא גואלין לאחר היובל פחות משנה לפי שאין מחשבין חדשים להקדש א"כ בלא סיפא דאבל הקדש מחשבין חדשים ידעינן ממתניתין שההקדש מחשב חדשים הבאים כאילו הן שנה ונותן סלע ופונדיון דהכי משמע ולא גואלין בגירוע אחר היובל פחות משנה דכל כמה דלא מליא שתא לא מגרע לה לפי שאין מחשבין חדשים להקדש ויש לומר דהכי קאמר מה טעם אין גואלין אחר היובל פחות משנה משום דקיימא לן בברייתא השנויה בת"כ אין מחשבין חדשים להקדש אבל הקדש מחשב חדשים והתם איצטריך למיתני סיפא משום דלא תני התם ולא גואלין וכו' וכמו שראו הלשון כתוב בת"כ כתבו במשנה אע"ג דלא איצטריך לסיפא במתני'. תוס' הרא"ש ז"ל : ב] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ג] נותן סלע ופונדיון לשנה ואע"פ כשתחשוב סלע ופונדיון למ"ט שנים תמצא חמשים סלעים ופונדיון דסלע הוא מ"ח פונדיון הא אמרי' בבכורות פונדיון זה מה טיבו קולבן (לפי פי') [פי' לפי] כשתחלק הסלע היותר על סלעים למ"ט שנים לא יתחלק יפה אם לא שתוסיף עליו פונדיון אבל אין לפרש שהפונדיון הוא להכריע דהא אמרי' בגמרא המקדיש כו' ונותן חמשים ולא קאמר חמשים ופונדיון ואינה ראיה כלל דהואיל ואותו פונדיון אינו אלא להכריע לא חש למנותה ולעולם אימא לך דאפילו פדה בתחילת היובל נותן חמשים ופונדיון דתניא בת"כ ואם משנת היובל וגו' ונאמר כערכך יקום. נותן מ"ט סלעים (ומ"ז) [ומ"ט] פונדיון והלא סלע זה אינו אלא מ"ח פונדיון פונדיון מה טיבו קולבן לפורפורוס אלמא אפילו בשנה ראשונה נותן הפונדיון היתר. תוס' הרא"ש ז"ל : ד] נותן . עיין בהתם"ח דף ל' בפי' משנה של מכרה לראשון במנה : ה] שהבעלים נותנין : ו] וליקדשו באפי נפשייהו תימה היכי ס"ד שלא יהו קדושים [דלא יהא] אלא בור ושובך הא תנן בפרק המוכר את הבית המקדיש את השדה הקדיש כולן בור ושובך וי"ל דהכי פריך וליקדשו באפי נפשייהו לפדותן כדין שדה אחוזה לפי חשבון בית זרע העמר שעורים בחמשים שקל כסף כי הוה ס"ד דה"ק אין נמדד עמהן להיות נפדין כפי שדה אחוזה אלא נפדין בשוויין וכי תימא כיון דלא הוו בית כור לא קדישי לפדות לפי חשבון זה [והתניא כו']. תוס' הרא"ש ז"ל : ז] עי' בהשמטות בסוף המסכת : ח] פחות משנה דקאמר : ט] עי' בהשמטות בסוף המסכת : י] בית כור בחמשים תיבת חומר נמחק : יא] בעי למיתב חמשין אלא : יב] ע"פ כל המחרישה : יג] במפולת שוורים תיבת זרע נמחק : יד] ושנה שעברה מיובל : טו] היכי דאי הוה פריק : טז] נפשייהו מה שפי' רש"י בקדושין בפרק האומר ורשב"ם בפ' המוכר את הבית לא נהירא שהרי אפי' שדה אחר יכול לגאל להצאין כדמסיק בפ"ק דקדושין דלוה וגואל וגואל להצאין פירשתי בב"ב : יז] לנחלה שהרי הבן הוא קודם לנחלה ואין :

א) אולי צ"ל והוי כמו שגאלה הוא בעצמו .